

KASBGA YO'NALTIRILGAN INGLIZ TILINI O'RGANUVCHI TALABALARINING SO'Z BOYLIGINI OSHIRISHDA AUTENTIK MATERIALLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Embergenova Altinay Jumabekovna

Qoraqalpoq davlat universiteti assistent-o'qituvchisi

<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.10598082>

ARTICLE INFO

Received: 23th January 2024

Accepted: 30th January 2024

Online: 31th January 2024

KEY WORDS

Autentik materiallar, KYI, professional muloqot, tilni bilish, kontekstli o'rganish, sohaga oid lug'at, real dunyo tilidan foydalanish, vazifaga asoslangan o'rganish, til ko'nikmalari, muloqot amaliyoti.

ABSTRACT

Kasbga yo'naltirilgan ingliz tili (KYI) biznes, tibbiyot, muhandislik yoki huquq kabi muayyan soha yoki kasbga moslashtirilgan ingliz tili ko'nikmalarini o'rgatish va o'rganishni anglatadi. Kasbiy kontekstda ixtisoslashgan lug'at va terminologiyani yaxshi bilish samarali muloqot uchun juda muhimdir. Autentik matnlar va maqsadli kasb yoki sohada qo'llaniladigan manbalar bo'lgan autentik materiallar KYI talabalarining so'z boyligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqola KYI talabalarining so'z boyligini yaxshilashda autentik materiallarning ahamiyati va ularning professional muloqotga ta'sirini o'rganadi.

Autentik materiallar Ingliz tilini maxsus maqsadlarda (KYI) o'rganayotgan talabalarining so'z boyligini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Gazeta, jurnal va professional hujjatlar kabi hayotiy manbalardan olingan ushbu materiallar o'quvchilarga o'qish yoki ish sohasiga mos keladigan tilni beradi. Autentik materiallar bilan shug'ullanish orqali KYI talabarlari o'zlarining maxsus kasbiy kontekstida samarali muloqot qilish uchun zarur bo'lgan maxsus lug'at va terminologiyaga ega bo'lishlari mumkin [4].

Bundan tashqari, autentik materiallar o'quvchilarga real vaziyatlarda tilning tabiiy qo'llanilishini ta'minlaydi, bu ularga lug'at va kontekstga xos iboralarni qo'llash nuanslarini tushunishga imkon beradi. Ushbu ta'sir o'quvchilarga so'zlarning autentik sharoitlarda qanday qo'llanilishini chuqurroq tushunishga yordam beradi, bu esa professional muloqotda lug'atni saqlash va qo'llashni yaxshilashga olib keladi.

Autentik materiallarni KYI yo'riqnomasiga kiritish nafaqat lug'atni o'zlashtirishni osonlashtiradi, balki muayyan professional kontekstda tilni chuqurroq tushunishga yordam beradi. autentik matnlar va hujjatlar bilan muloqot qilish orqali talabalar o'z sohalarida keng tarqalgan konventsional va til naqshlari haqida tushunchaga ega bo'lishlari mumkin, bu ularga professional sharoitlarda yanada samarali va ishonchli muloqot qilish imkonini beradi.

Ingliz tilini maxsus maqsadlarda (KYI) o'qitishda professional kontekstda tilni chuqurroq tushunishni rivojlantirish o'quvchilarning o'z sohalarida samarali muloqot qilishlari uchun juda muhimdir. autentik materiallar bu jarayonda muhim rol o'ynaydi va o'quvchilarga autentik professional sharoitlarda ishlatiladigan til bilan tanishish imkonini beradi.

Professional materiallar tilni chuqurroq tushunishni rivojlantirishga qanday hissa qo'shishining ba'zi asosiy jihatlari quyidagilar:

1. Til funktsiyalari va nutq namunalari: autentik materiallar o'quvchilarga o'zlarining kasbiy sohalarida keng tarqalgan til funktsiyalari va nutq shakllarini kuzatish va tahlil qilish imkoniyatini beradi. autentik matnlar, hujjatlar va aloqa manbalari bilan shug'ullanib, talabalar so'rovlar qilish, ko'rsatmalar berish, ma'lumotlarni taqdim etish yoki professional munozaralarda qatnashish kabi muayyan funktsiyalarni bajarish uchun til qanday ishlatilishini aniqlashlari mumkin.

2. Professional muloqot strategiyalari: autentik materiallar professional kontekstlarda keng tarqalgan aloqa strategiyalari va konventsiyalarini namoyish etadi. O'quvchilar o'z sohasi doirasida mutaxassislarining o'z muloqotlarini qanday tuzayotganini, ishontiruvchi tildan foydalanishini, muzokaralar olib borishini va rasmiy yoki norasmiy nutqda qatnashishini kuzatishi mumkin.

3. Professional yozish uslublarini tushunish: Ko'pgina KYI o'quvchilari kelajakdagi martaba uchun kuchli yozish qobiliyatlarini rivojlantirishlari kerak. Autentik materiallar professional yozish uslublari, jumladan, hisobotlar, elektron pochta xabarlari, eslatmalar, takliflar va muayyan sohalarida keng qo'llaniladigan boshqa yozma hujjatlarni taqdim etadi. Ushbu materiallarni tahlil qilish orqali talabalar samarali professional yozishni tavsiflovchi til xususiyatlari va tashkiliy naqshlari haqida tushunchaga ega bo'lishlari mumkin [1].

4. Pragmatik tildan foydalanish: autentik materiallar o'quvchilarni professional kontekstlarda tildan foydalanishning pragmatik jihatlari, masalan, xushmuomalalik strategiyalari, bilvosita muloqot va madaniy tildan foydalanishni ochib beradi. autentik materiallar bilan shug'ullanish orqali talabalar o'zlarining kasbiy munosabatlarida xushmuomalalik, qat'iyatlilik yoki hurmatni etkazish uchun tildan qanday foydalanishni tushunishlari mumkin.

5. Fanlararo til integratsiyasi: Ko'pgina kasbiy sohalarida fanlararo hamkorlik zarur. Autentik materiallar o'quvchilarga tilning turli fanlar bo'ylab qanday integratsiyalashganligini va turli kelib chiqishi bo'lgan mutaxassislar qanday muloqot qilishlari va samarali hamkorlik qilishlarini tushunishga yordam beradi.

Autentik materiallarni KYI yo'riqnomasiga kiritish orqali o'qituvchilar o'quvchilarga o'zlarining maxsus kasbiy kontekstlarida til va muloqot amaliyotlarini chuqurroq tushunishlarini rivojlantirishda yordam berishlari mumkin. Ushbu ta'sir nafaqat o'quvchilarning lingvistik kompetentsiyasini oshiradi, balki ularni kelajakdagi martabalarida harakat qilish va ustunlik qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar bilan jihozlaydi.

Autentik materiallarni Ingliz tiliga maxsus maqsadlarda (KYI) qo'shish o'quvchilarga o'zlarining kasbiy sohalarida autentik dunyo tillaridan foydalanishni ta'minlash uchun juda muhimdir. Autentik materiallarni KYI ko'rsatmalariga samarali integratsiya qilish uchun ba'zi strategiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Tegishli materiallarni tanlash: o'quvchilarning kasbiy konteksti bilan bevosita bog'liq bo'lgan autentik materiallarni tanlang. Bu sohaga oid matnlar, hisobotlar, amaliy tadqiqotlar, elektron pochta xabarlari, taqdimotlar yoki o'z sohasida keng qo'llaniladigan boshqa hujjatlarni o'z ichiga olishi mumkin.

2. Moslashtirish va kontekstga moslashtirish: autentik materiallardan foydalanishda ularni o'quvchilarning tilni bilish darajasiga va aniq o'quv maqsadlariga moslashtirish va kontekstga moslashtirish muhim ahamiyatga ega. Misol uchun, o'qituvchi murakkab matnlarni soddalashtirishi, sohaga oid atamalar uchun lug'atlar bilan ta'minlashi yoki muayyan til xususiyatlariga yoki muloqot qobiliyatlariga qaratilgan vazifalar yaratishi mumkin [5].

3. Vazifaga asoslangan ta'lim: o'quvchilarning autentik materiallar bilan mazmunli tarzda shug'ullanishini talab qiladigan vazifalar va tadbirlarni loyihalash. Masalan, o'qituvchi professional hisobotni tahlil qilishni, real hayot stsenariysi asosida biznes muzokaralarini o'ynashni yoki professional elektron pochtaga javob yozishni o'z ichiga olgan vazifalarni yaratishi mumkin.

4. Autentik tinglash va nutq faoliyati: sanoatga oid podkastlar, intervyular yoki konferentsiya taqdimotlari kabi autentik audio va video materiallarni o'z ichiga oling. Ular o'quvchilarga o'zlarining kasbiy kontekstida tinglash va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berish uchun tinglab tushunish faoliyati, muhokamalar yoki rolli o'yinlar uchun ishlatilishi mumkin.

5. Reflektiv munozaralar va tahlillar: o'quvchilarni til xususiyatlari, muloqot strategiyalari va autentik materiallarda mavjud nutq namunalari haqida fikr yuritishga va tahlil qilishga undash. Bu guruh muhokamalari, boshqariladigan tahlil vazifalari yoki professional kontekstda tildan foydalanishga qaratilgan aks ettiruvchi yozish topshiriqlarini o'z ichiga olishi mumkin.

6. Sohaga xos til kiritish: o'quvchilarga o'ziga xos soha lug'ati, jargon va terminologiyani autentik materiallar orqali tanishtirishni ta'minlash. Ushbu maxsus til xususiyatlarini ajratib ko'rsatish va tushuntirish o'quvchilarga o'zlarining professional til repertuarini yaratishga yordam beradi.

7. Hamkorlikdagi loyihalar va taqdimotlar: o'quvchilardan autentik dunyo muammolarini hal qilish, tadqiqot o'tkazish yoki o'qish sohasi yoki kasbi bilan bog'liq taqdimotlar tayyorlash uchun autentik materiallardan foydalangan holda birgalikda ishlashni talab qiladigan hamkorlik loyihalarini birlashtirish.

8. Texnologiya integratsiyasi: sanoat veb-saytlari, onlayn jurnallar, veb-seminarlar va professional ijtimoiy media platformalari kabi autentik materiallarning keng doirasiga kirish uchun raqamli resurslar va onlayn platformalardan foydalaning [6].

Ushbu strategiyalarni birlashtirgan holda, o'qituvchilar o'quvchilarni o'zlarining maxsus kasbiy kontekstlarining til va muloqot amaliyotiga singdiradigan dinamik o'quv muhitini yaratishi mumkin. Ushbu yondashuv nafaqat til bilimini oshiradi, balki o'quvchilarni kelajakdagi martabalarida samarali muloqot qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar bilan ta'minlaydi.

Xulosa. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, autentik materiallarni Ingliz tiliga maxsus maqsadlarda (KYI) kiritish o'quvchilarga o'z kasbiy sohalaridagi til va muloqot amaliyotlari bilan mazmunli tanishtirishni ta'minlashning kuchli usuli hisoblanadi. Tegishli materiallarni tanlash, ularni moslashtirish va kontekstualashtirish, qiziqarli vazifalar va tadbirlarni loyihalash orqali o'qituvchilar o'quvchilarning kelajakdagi martabalarida duch keladigan real dunyo tillaridan foydalanishni aks ettiruvchi dinamik o'quv muhitini yaratishi mumkin. Bundan tashqari, asl materiallarni KYI yo'riqnomasiga integratsiyalash o'quvchilarga o'z

tillarini bilish, muloqot qilish qobiliyatlari va sohaga oid lug'atni kontekstli mazmunli tarzda rivojlantirish imkonini beradi. Ushbu yondashuv nafaqat ularning til qobiliyatini oshiradi, balki ularni professional kontekstlarning muloqot talablarini samarali boshqarishga tayyorlaydi. autentik materiallardan foydalangan holda, o'qituvchilar muayyan kasbiy sohalarda til va muloqot amaliyotlarini chuqurroq tushunishga yordam beradi, natijada o'quvchilarni til ko'nikmalari va kelajakdagi martabalarida muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan ishonch bilan jihozlaydi.

References:

1. Joraboyev, B. B. O. (2021). Using authentic materials on english lessons. Academic research in educational sciences, 2(2).
2. Kalmuratova, I., & Arepov, J. (2023). QARAQALPAQ HÁM INGLIS TILLERINDE ATLIQTIN KÓPLIK KATEGORIYASININ ANLATILIV ÓZGESHELIKLERI. Бюллетень педагогов нового Узбекистана, 1(12), 11–13. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/yopa/article/view/24215>
3. Kalmuratova, A., & Kalmuratova, I. (2023). THE IMPORTANCE OF VALIDATION SYSTEM IN SPEAKING TESTS. Евразийский журнал академических исследований, 3(3 Part 3), 62–64. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/11546> DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7777565>
4. Laylo Xamadullaevna Alimjanova (2022). NOFILOGIK TA'LIM YO'NALISHI TALABALARIGA INGLIZ TILINI O'QITISHDA CONTENT ASOSIDA O'QITISH TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI. Academic research in educational sciences, 3 (5), 957-963.
5. Samarova, S. R. (2019). Methods and technologies for the development of creative thinking of pupils. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, 7(10), 37-43.
6. Zayniddin Sanaqulov, & Baxromjon Joraboyev (2021). CHET TIL O'QITISH METODIKASIDA ZAMONAVIY METODLAR. Academic research in educational sciences, 2 (4), 523-534. doi: 10.24411/2181-1385-2021-00627
7. Калмуратова, И. (2023). The role of rubrics and checklists in validation of speaking skill. Ренессанс в парадигме новаций образования и технологий в XXI веке, 1(1), 384–386. <https://doi.org/10.47689/XXIA-TTIPR-vol1-iss1-pp384-386>
8. Embergenova, A. (2023). THE IMPLEMENTATION OF TECHNOLOGY TO ENHANCE B2 LEVEL STUDENTS' VOCABULARY. В ACADEMIC RESEARCH IN MODERN SCIENCE (Т. 2, Выпуск 27, сс. 99–101). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10400753>
9. Embergenova, A. (2023). THE TECHNOLOGY OF IMPROVING VOCABULARY OF B2 LEVEL STUDENTS IN ENGLISH CLASSES. В MODELS AND METHODS IN MODERN SCIENCE (Т. 2, Выпуск 13, сс. 112–114). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10400775>